

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Práce s literárním textem Ivana Olbrachta

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

1. Poznáte, ze které knihy pochází tento výňatek?

Nikola Šuhaj loupežník

2. Určete žánr literárního díla.

Próza, baladicky laděný román

3. Koločava, tam se odehrává příběh díla, víte, kde bychom toto místo hledali?

Obec Koločava leží na Zakarpatské Ukrajině.

4. Z ukázky charakterizujte Koločavu, vyhledejte kontrasty.

Krásná krajina, panenská příroda, hory x chudoba, bída tamějšího lidu.

5. Z ukázky určete dobu, ve které se příběh odehrává.

1. světová válka a poválečná léta

6. Kdo byl Nikola? Jaká legenda byla spjata s jeho jménem?

Nikola – vojenský zběh, zbojník, milý Eržiky, statečný, ke svým činům dohnán dobou a prostředím, ve kterém žil, bohatým bral, chudým dával, zabíjel jen v sebeobraně, s jeho osobou spojena legenda o jeho nezranitelnosti střelou.

7. Jak se vyvíjí vztah Nikoly a Eržiky?

Vroucí milostný vztah se mění v tragickou lásku zakončenou Nikolovou smrtí.

8. Přečtěte si ještě jednou podtrženou část textu, pokuste se určit slohový útvar.

Emotivně laděný popis krajiny – líčení.

9. Povšimněte si Olbrachtova osobitého stylu psaní, vyhledejte v textu:

zastaralé výrazy: jest slyšeti, vojenský tlumok

nářeční prvky: mlýnská stoupa

obrazná spojení: mléčná vůně Kolčavy, tma tvrdá jako kamení

10. Ze které doby toto dílo pochází? Jaký typ prózy autor reprezentuje?

Dílo vzniklo v 1. pol. 20. st. (1933), autor zastupuje prózu socialistického realismu.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

UKÁZKA¹:

Či přece byl alespoň jediný, kdo nebyl ochoten všechny ty hrůzy mlčky snášet?

Nikola Šuhaj se vrátil.

Utekl z války. Domů. Do svých hor. Neboť ony jsou jediné, které stojí za to, aby se po nich stýskalo. Koločava! Koločava!

Jak sladké jméno a jak chutná na jazyku!

Stál na noční silnici a sál mléčnou vůni Koločavy. Byla tma tvrdá jako kamení a v ní žlutě blýskalo několik okének jako lístky kyzu v uhlu. Do ticha zněly duté údery dřev mlýnské stoupy, která stlouká vlněné: tkanivo domáckých stavů a již jest slyšeti jen v noci. Tmou prošla holčička, nesoucí na velké lopatě z chýše do chýše řěřavé uhlí, ale byla osvětlena jen tvář a prsa dítěte, ostatního těla viděti nebylo.

Koločava! Koločava!

Bylo s podivem, jak vše to byl on sám: ten vzduch, který sál a vydechoval, tma se zlatými lístky, jejíž byl součástí, i svítící děvčátko, které se objevilo jen na chvíli. A tupé údery mlýnské stoupy vycházely z jeho prsou.

Šel domů. Do chýše svého otce Petra Šuhaje, která stála asi hodinu cesty za sraženou vsí, tam, kdy se jde podél Koločavky k lesům Sucharu a již blízko nich. Zaťukal na okno. Na skle se objevila matčina tvář. Co tu chce Nikola? Vyšla.

Stála v košili proti němu na zápraží, oba se maličko usmívali a hleděli na sebe. Na účel příchodu se nebylo třeba ptáti, puška na rameni říkala vše.

„Otec je v poli?“

Ne, byl doma. Šrapnel mu přerazil nohu a také v paži zůstalo několik kulek. Ted ho poslali domů na dovolenou; než zase půjde.

"Dětem neříkejte nic, maminko!"

Neboť Nikolova matka ještě rodila, ve světnici spalo šest dětí a z povalového stropu visel na řetězech nad matčino lože vydlabaný lesní špalek, v němž se kolébalo nemluvně.

"Kam v noci chodí Eržika Dračová pást koně?"

"Na Potok," odpověděla.

Na zápraží se objevil ve vojenských kalhotách otec. Podali si se synem ruce.

"Dal ses k financům?" řekl, míně tím zelené kádry, a hlavou mu prošla myšlenka, že ta dojista není ze všeho nejhorší.

Kousek tvrdého kukuřičného chleba se v chýši přece jen našlo a matka mu s povzdechem nasypala do vojenského tlumoku z posledních bramborů.

Nikola se šel vyspat do oborohu u lesa.

A potom čekal tři noci na Eržiku.

Na ptáčka Eržiku. Na rybku Eržiku. Na Eržiku, které je růžová a černá a voní višňovým dřevem.

Na Eržiku, za kterou se člověk musí vydati, i kdyby žil za sedmi horami a sedmerým mořem.

¹ OLBRACHT, Ivan. *Nikola Šuhaj loupežník*. Naše vojsko, 2005. ISBN 80-7287-103-X